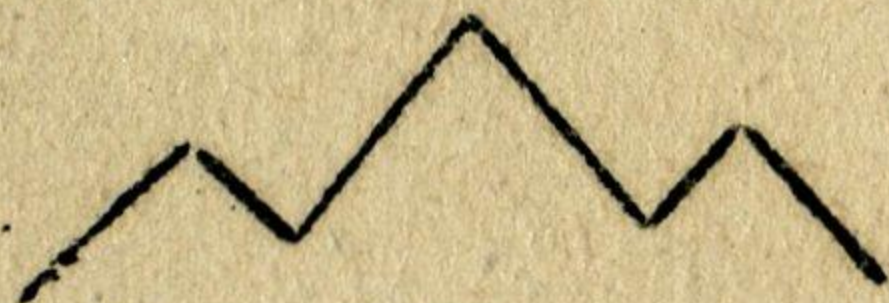
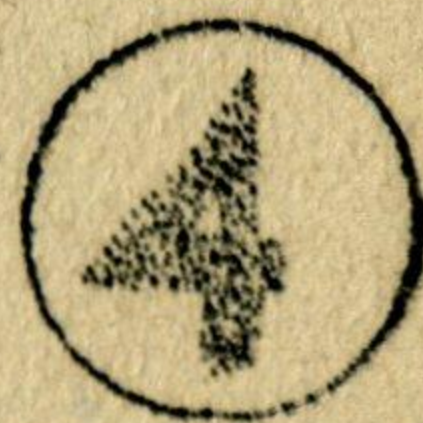

P. 2033

d 12

Slovenka

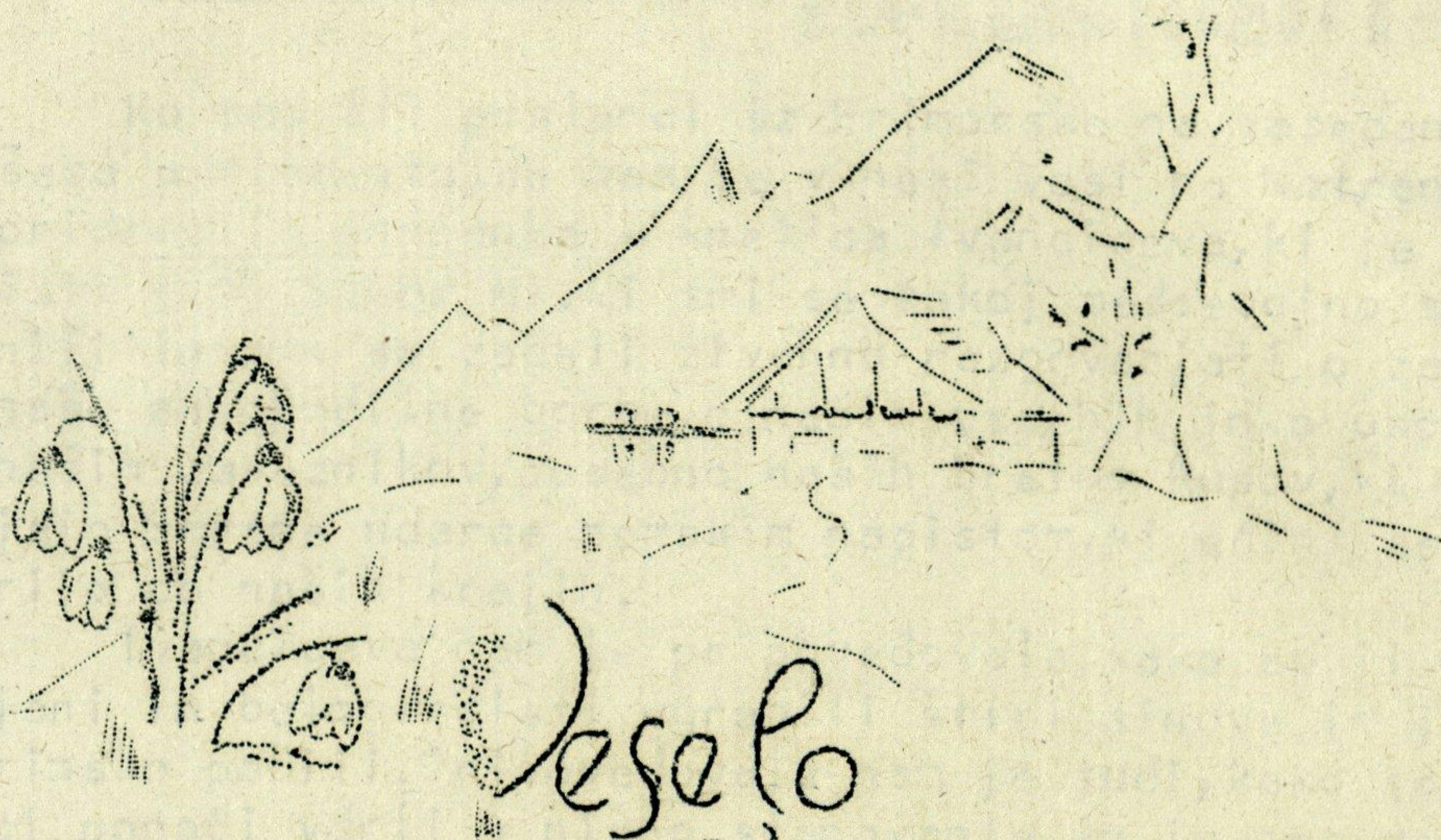
GLASILO SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKE ZVEZE
ZA SLOVENSKO PRIMORJE.

garden
Zraven tega je ameyini tor.
~~edino~~ modro morje, pri precej veliki
Dmitiji, Pi inna luči v presno črno
in je radi tega, če take mobilne
na temen
virokna avtor sa nepol
v ririna ki je itak platno shema
mobilizacija ~~sta se odmerja~~

no
Glasno, odredbe pozajamo, vna
to tista, kateri stikajo po gromozih
~~pravno se kaj istakajo~~ naj
in istovajno kaj istakajo, naj se
~~svobodnih strah~~
tudi ne otikajo, če jim je svobodno, da
Per nial, bodo stikano Karnovani.
Ti in ja sa vse take kot tudi
take kot ne usmouje,

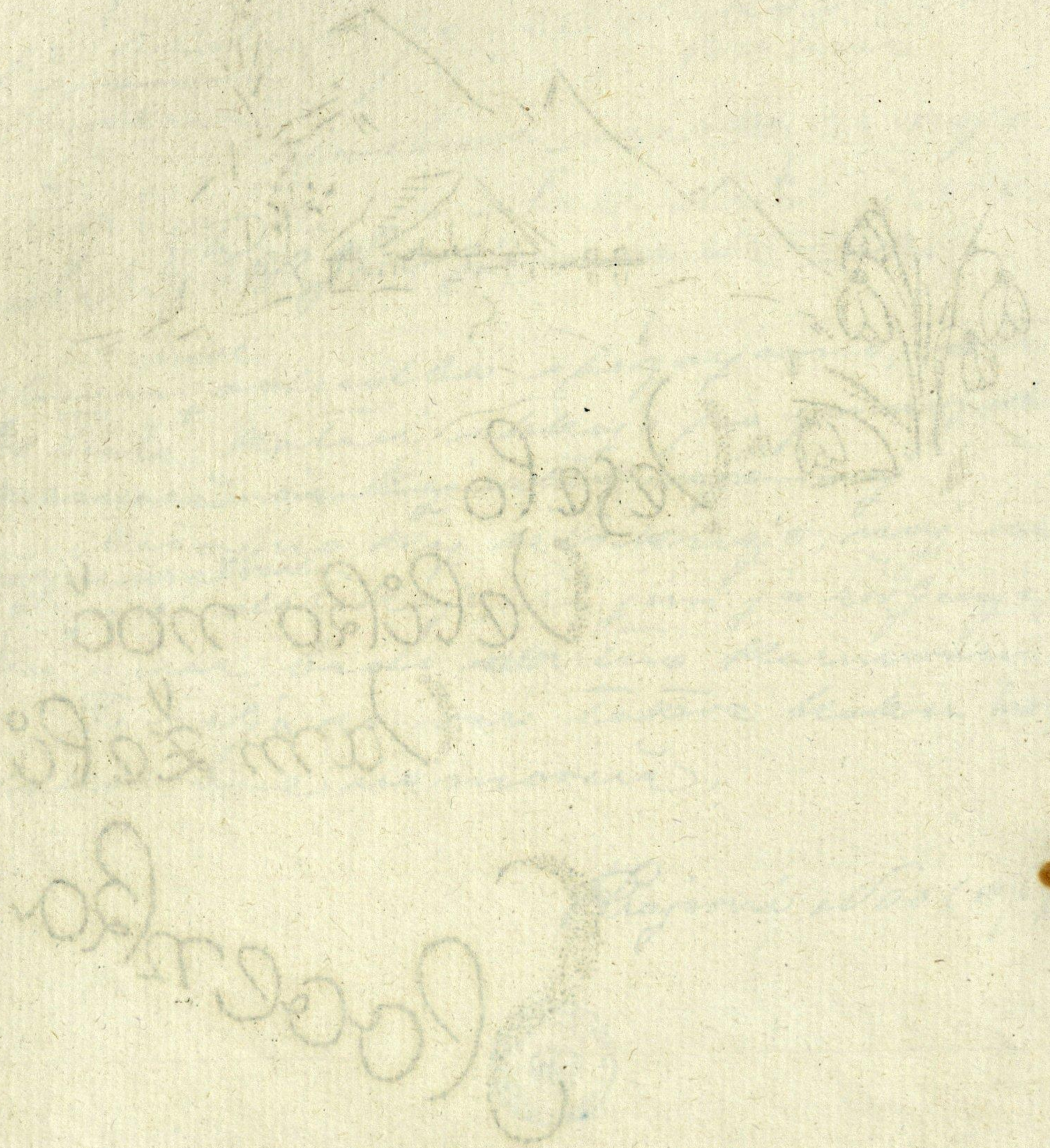
Prigovni 100 (of)

40
Veselo
Veliko noč
vam želi

Slacemka.

NAŠ SLOVENSKI PARLAMENT

Ko smo šli poslanci iz Primorske na zasedanje našega parlamenta, se nam je v neki vasi na Notranjskem pridružila poslanka - kmetica Ivanciceva, ki je imela isti cilj kakor mi. Mi smo se takoj medsebojno seznanili in smo se začeli živahno razgovarjati o zadevah naše osvobodilne borbe, o naših uspehih in o uspehih naših zaveznikov, posebno naših bratov Rusov, ki zadajajo smrtne udarce nemškim nacistom, ki edini še rovarijo po naših krajih.

Ivanciceva nam je pripovedovala, kako so ji Italijani in belogardisti ugrabili štiri sinove in jih zverinsko pobili. Pripovedovala nam je tudi, kako so Nemci ponoči vdrli v njeno stanovanje in jo naravnost s postelje zavlekli na kmečki voz ter jo odpeljali v mrzli januarski noči v Ribnico, kjer so se napram njej surovo obnašali in ji žugali na vse načine, če jim ne bo služila kot izdajalka. Vse zanam! Tako pogumno je zavrnila nacistične zverine, da so se slednič sami sramovali svojih podlosti in jo pustili domov.

Slovensko ljudstvo je izvolilo za svojo poslanko. Tako je se cela vrsta naših žena in deklet stopila v naš narodni parlament. Ljudstvo je videlo njihovo delo in njihovo borbo. S tem so zaslužile, da si jih je ljudstvo izbralo za svoje predstavnike pri graditvi nove, združene Slovenije. Sploh naš parlament ima ta svojevrstni obraz, da je sestavljen iz samih borcev; v njem ni ne čakarjev ne mlačnežev. Kogar ni zajel ljudski val osvobodilnega gibanja, ta je ostal v kotu; narod ga ne pozna več.

Naš parlament je pravi ljudski parlament, v katerem so zastopani vsi narodni sloji, ki so ga s svojo borbo ustvarili.

V nekdanjem avstrijskem parlamentu je knez Scharzenburg zavračal svoje politične nasprotnike s tem, češ: kaj boste, človek začenja šele pri baronu! Po tem srednjeveškem bahastvu bi v našem parlamentu sploh ne bilo "človeka", kajti vsi naši Windischgratzi, Auerspergi, Waldenburgi, Bagueri, Formentini, Coronini, Atensi i. t. d. in njihovi domači pomagači so ostali zunaj.

Ta tuja navlaka, ki je kot škodljiva zajedavka preprežala naše narodno telo, je sedaj odstranjena in domači pomagači z njo. Narod jo je zrušil in vrgel s sebe. Vsi, ki danes pod krinko vere, patriotizma ali kakršnega ~~koli~~ drugega izgovora hlapčujejo našim sovražnikom, so že od davna zaznamovani. Ti so od nekdaj opravljali to izdajalsko delo iz temnih nagibov odurbe sebičnosti, za nje ni več mesta v našem narodnem občestvu.

Tako! Naš parlament je parlament borcev za narodno svobodo; parlament kmetov, delavcev, izobražencev, deklet in žena, ki so se odzvali v težkih urah tujega jarma klicu naroda, da izkoristi ugodni zgodovinski trenutek za dosego svoje svobode. To je resnično narodni parlament, ker je nastal iz žrtev njegovih sinov in hčera in ni kak privesek tujih mogotcev, ki bi imel služiti le njihovim nameram in koristim.

Naš parlament je zmaga slovenskega ljudstva nad sovražniki ljudstva in ima svoje zaščitnike v ljudskih množicah tudi drugih narodov, posebno slovanskega ruskega naroda.

Naš parlament ni samo zaprl vrata "človeku", naš parlament je napravil tudi velik korak naprej v razvoju človeške družbe, ker je svečano odprl vrata tudi našim dekletom in ženam, da se enakopravne z moškimi borijo in delajo za boljšo, srečnejšo bodočnost sebi in svojemu narodu.

Razglašene državljanske pravice nas vodijo po tej poti. Zene in dekleta s skupnim dobrim delom pridemo z vso gotovostjo do svojega cilja, ki nam je bil celo dva

tisočletje odrekan od tujih nasilnikov.

Jože Srebrnič.

Vstajanja 1944

Od prve svetovne vojne dalje, ko so oblastniki stare Jugoslavije privolili v razkosanje slovenskega narodnega ozemlja in je bila Primorska izročena v izkoriščanje imperijalistični Italiji, so se žene slovenskega Primorja spraševale: Kdaj bo že konec moreče zime? – Kdaj nastopi tudi za nas pomlad in z njo Vstajenje?

Nihče jim ni mogel odgovoriti na to vprašanje. Bilo je videti, da so se temne sile zarotile proti svetlobi, proti Vstajenju in svobodi. – Leto za letom pa je postajalo se slabše. Iz mračnjskih sil človeške družbe se je razvil fašizem, ta oblikovalec in izvajalec najslabšega, kar se je rodilo kdaj v pokvarjenih človeških dušah. Podoba je bilo, da so majhni narodi obsijeni na pogih, da je vera v vstajenje zatiranih za večno pokopana.

Namesto toplote, bratstva, ljubezni se je med ljudstvi začelo širiti sovraštvo, ki je bilo hladnejše od orožja, s katerim so fašisti paradirali po okrvavljenih mestih Evrope. Človek je bil ponižan. Napravili so iz njega samo vojaka, ki naj se bori za protinarodne protičloveške in protiljudske cilje mračnjskih sil. Ženo so napravili za deklo v hiši.

Vsa Evropa je bila ves povojni čas en sam arženal kjer so ljudje kovali orožje, v prostem času so se pa učili sovražiti sosede. V Rusijo, ki je bila zibelka – svobode malih narodov pa zatirano človeštvo ni smelo

pogledati in tudi ni moglo pogledati, ker so reakcijske sile vsega vseta zgradile okrog Sovjetske Rusije. Je zid, ki je branil tlačnim narodom pogled vanjo.

Primorska žena v takih okoliščinah ni mogla pričakovati skorajšnjega Vstajenja, prave Velike noči, temveč se hujše ponužanje, se hujše trpljenje.

Matere so ta leta narodnega zatiranja in osebne sužnosti polagale svoje otroke v zibelko s pekočo bolečino v srcu. "Kaj bo iz tebe fant moj?" so se v strahu spraševale, ko so gledale v nasmejane oči svojega sinčka. Slutile so nevarnost vojne, - v zraku je plaval, sleharni fašist jo je pa tudi izražal s svojim vedenjem in zadržanjem, - in matere je bolelo, da rade si nove tujcu, za katerega se bodo morali boriti.

Tako so šle velike noči druga za drugo tiho mimo primorskih žena, ne da bi čutile ob njih prihodu tista praznična razigrana čustva, ko se človeku hoče, da bi stisnil na srce vse to lepo zemljo, okrašeno s srmežljivo zelenečo travico, ki jo pričara iz spočite prsti poudel. Vsaka velika noč, ki je prišla, je bila slabša od minule.

Toda primorske žene globoko v sebi le niso nehale verjeti v prihod prave Velike noči, v prihod naše slovenske Velike noči, ki bo res Vstajenje, vstajenje Krista in vstajenje primorskega ljudstva.

Primorske žene so pripravljale pot temu vstajenju. Veš čas narodnega zatiranja so namreč učile otroke, da pride dan, ko bo primorski človek svoboden, ko se bo v svoji svobodni domovini spojil z ostalim telesom Slovenije. Ko so padli heroji zaslužnjene Primorske: Bidovec, Valenčič, Marušič, Miloš in drugi pod krogami fašističnih krvnikov, jim je postalo jasno, da je to pripravljavanje proti svobodi, da je to temeljni kamen v izgradnji svobode, zato so pripovedovale svojim otrokom, da bo iz mučeniške krvi teh mučencev zrastle prava svoboda, zakaj zatiran narod si svobodo lahko samo s krvo pribori. Matere in žene še niso vedele, kako bo svoboda prišla, dojela so pa, da se bo zanjo treba boriti. Spoz-

nale so tudi, da nosi človek v sebi se zdrave kali, ki bodo prej ali slej prenasle hudobijo in gnilobo, zato so v prihod svobode še uornejše verjeli.

Nato je prišlo leto 1941, ko se je vse slovensko - narodno telo krčilo od bolečine, prizadejane mu po barbarskem fašizmu, a ko je slovenski človek na nasilje - tudi odgovoril z uporom. Plamen svete narodne osvobodilne borbe je zajel takoj tudi primorsko in primorske žene so v tej borbi spoznale rešitev. Zdaj se jim je konec narodnega trpljenja zazdel blizu. Spoznale so da je ta boj nadaljevanje tistega, radi česar je padel Bidovec in drugi, zato so bile med prvimi, ki so razumeli veličino in pomen narodnega upora.

Od tistih dob stoji primorska žena na braniku svoje domovine prva, bodisi s puško v roki, bodisi kot marljiva aktivistka ali pa kot pridna gospodinja, ki nikoč ne pozabi pripraviti obeda ali večerje tudi za svoje tovariše. Nad požrtvovalnostjo in iznajdlivostjo primorskih žena ne strmi samo okupator in njegov švabobralec, temveč tudi mi vsi, ki njih delo poznamo. Kdor si je imel priliko ogledati to delo, ve, da so primorske žene prve v domovinski ljubezni in požrtvovalnosti.

V teh mogočnih letih narodnega prebujenja in odpora proti okupatorju in njegovim pomagačem - domaćim izdajalcem - je primorska žena praznovala velike noči sicer se tudi stisnjenih zob toda z veliko vero v srcu, da bo prihodnja velika noč praznovala že v svobodi.

Sredi takšnega upanja jo je zajelo tudi leto 1944 "Ali bo ta velika noč res zadnja, ko jo praznujemo v neprestani bojazni, da vdro sovražne horde v vas in nas pobijejo?" se danes prašuje primorska žena. In ko se ozre po svetu, ko oceni okoliščine, v katerih se poraja osvobojenje, se ji lica razlazejo v nasmeh; srce jih za drhti in odgovori si: "Da, ta velika noč je poslednja v mraku fašističnega nasilja!"

Primorska žena ve, da steljajo topovi herojske ruske vojske že v srce usive Romunije. Primorska žena ve, da se ju naše čete mogočne Sovjetske Rusije sipljejo kot preteč plaz čez karpatske grebene na ozemlje izmučene Čehoslovaške, ki je skoraj v srcu Nemčije. Primorska žena ve, da za nemir v srcih zatiranih balkanskih narodov, ki oznanja – velike dogodke. Primorska žena ve za strah, ki vedno bolj napolnjuje nemške krvnike; vetudi, da ta strah izvira iz spoznanja, da je dan končnega obračuna pred vrati. Primorska žena ve za slovesne sklepe angleškega ministerskega predsednika gospoda Churchilla, maršala Sovjetske Rusije Stalina in prezidenta Amerike Roosevelta, ki se nanašajo na invazijo v Hitlerjevo Evropo in na dokončni zlom fašizma v Evropi. Primorska žena pa tudi pozna slavne zmage naše herojske Narodno osvobodilne vojske, ki pod rim vodstvom maršala Tita gradi vsebino in obliko nove Jugoslavije, v kateri ne bo prostora za stare velesrbske prodane protinarodne izkoriščevalce, ki so narodu vsiljevali svoje zakone po svojih protinarodnih kraljih. Primorska žena ve, da je mogočni korak svobodoljubnih armad ki so že in ki se bodo prestopile zidove Hitlerjeve evropske trdnjave, hiter in neustavljiv in da se ti koraki bližajo naglo Jugoslaviji in Sloveniji, zato veruje v skorajšnji konec.

Ni daleč dan, ko bo ta naša lepa, blazna ljubljena in s krvjo naših najboljših sinov in hčera oškropljena domovina zadihala popolnoma svobodno, to je primorski ženi jasno. Zato bo to leto nšla svojo košarico k velikonočnemu blagoslovu sicer se kot prejšnje leto a vendar polno vedrosti, veselja in vere, da bo prihodnja velika noč res Velika noč, da bo res pravo vstajenje nas vseh in vse naše domovine.

Primorska žena bo med tistimi, ki bo to vstajenje najbolj zaslužila in se ga najbolj veselila.

Ignac Koprivec.

Kako naj žene pomagajo utrjevati našo narodno oblast

Naša narodna oblast je sad našega triletnega teženja boja. V naši narodni oblasti se izraža naša porajajoča se svoboda in neodvisnost. Naša narodna oblast mora biti torej vsakemu izmed nas posebno važna stvar, skrb za njo vedno pri srcu. Naša narodna oblast mora biti trdna.

Naša narodna oblast bo trdna, če bo izpolnjevala svoje naloge. Izpolnjevala jih bo, če se zavemo, da smo mi sami oblast, in če bomo potem tudi tako ravnali, če bomo res oblast izvejali.

Treba je v prvi vrsti, da se žene udeležujejo oblasti. Žene so s svojimi žrtvami in s svojim delom v narodno osvobodilnem boju pridobile enakopravnost. Sedaj je treba, da jo tudi uveljavijo.

Tri važne naloge stoji pred našo narodno oblastjo. Prav te naloge pa bodo prav žene najbolje reševale.

Prva taka naloga je skrb za žrtve narodno osvobodilnega boja. V času, ko je naša narodno osvobodilna vojska ob istočasnem veličastnem prodiranju Rdeče Armade in vedno hujšem zavezniškem bombardiranju že do konca oslabil okupatorja in se ta zaradi tega v svojem onemoglem begu zateka se samo k zločinskemu strahovanju civilnega prebivalstva, k zažiganju naših vasi, k morjenju naših starčkov in otrok, je nad vse važno, da ima vsakdo občutek, da ves narod čuti z njim in da mu v primeru potrebe ves narod pomaga. Tega pa ne moremo doseči, če nimamo dobro organizirane preskrbe za žrtve narodno osvobodilnega boja. Pogorelec, ki mu je okupator uničil dom, ne sme biti v naši hiši gost, on mora biti naš najboljši gost. Tisti, ki je zaradi okupatorjeve

ge ropanja ostel brez hrane, ne sme dobiti samo ostankov na mizah. Hrana mora biti z najboljšim, kar nam je na razpolago. Otrok, ki mu je okupator pobral starše, mora dobiti v vsaki primorski ženi dobro mater in ne mačeho. Kdo naj bi poskrbel, da bo res tako, če ne ravno primorske žene, ko so že tolikokrat dokazale, da so z vsem srcem s tistimi, ki trpe v tej borbi? Zato pa morajo naše žene v narodno osvobodilne odbore in posebej v gospodarske komisije, kjer njih naloga je preskrba žrtev.

Drugič: so predeli, ki so že od narave obdarjeni, ki pasu potem dati še tisto boro, kar so imeli, našim brigadam. Ti predeli ne smejo ostati propuščeni samim sebi. Ne sme se dogajati, da žene iz teh predelov pridejo v druge, bolj obdarjene v dolgih procesijah in prinašajo po nekaj kilogramov sirka. Žene iz takih predelov, pa se bolj tovarišice iz drugih, bolj obdarjenih predelov, morajo spoznati, da si je skupno pomočjo mogoče hitreje in bolj učinkovito pomagati. Če je danes že tako, da se marsikje še vpisiljeni na dolge procesije po hrano, je to samo zhamenje, da njihovi narodno osvobodilni odbori in njihove gospodarske komisije ne poslujejo v redu in da torej sede v njih ljudje - povečini - možki, ki so se odtegnili mobilizaciji - ki svoje naloge ne razumejo. Zato je naloga žene, da v vseh takih primerih stopijo one v narodno osvobodilne in gospodarske komisije ter pokažejo, kako je treba delo vršiti.

Slovenski Narodni Osvobodilni Svet je postavil kot zakon za vsakega Slovenca in Slovenko, da mora biti obdelan sleherni košček polja. Kako naj izvršimo ta zakon, če ne bodo prav žene pokazale smisla za delovne čete. Danes, ko gre za popolno mobilizacijo in mora torej biti zadnji dela sposobni možki v partizanskih vrstah, ni mogoče izvršiti poljskih in drugih gospodarskih del, ne da bi drug drugemu pomagali in ne da bi se združili v delovne čete, ne da bi torej tistih moči, ki so nam na razpolago po načrtu porabili. Organizacija delovnih čet pa je zopet stvar gospodarskih komisij. Če hočemo, da bodo gospodarske komisije v redu poslovale

je treba, da stpijo žene polnoštevino vanjo.

Preskrba žrtev naše narodno osvobodilne borbe, organizacija dovoža in razdeljevanja hrane, načrtno obdelovanje z delovnimi četami – to so samo tri glavne naloge, ki stoje danes pred našo narodno oblastjo. Naša – narodna oblast bo te naloge prav gotovo uspešno rešila in bo zato iz preizkušanj sedanjega časa izešla še moše bolj trdna in močna. V tem prepričanju nas pa utrjuje to, da bodo tudi to pot kot se vedno do sedaj – primorske žene razumele svojo narodno dolžnost. Ta narodna dolžnost jim vелеva, da vstopajo v vse odbore in v vse komisije in da tam doprinesejo svoj delež za okrepitev naše narodne oblasti.

dr. Jože Vilfan.

O B J A V A .

Objavljamo rezultate tekme v nebiralnem mesecu od 8. Februarja do 8. marca 1944. za naše bolnice:

Prvo mesto so zavzele tovarišice Goriškega okrožja

sekretarka tovarišica Srečka,

drugo mesto so zavzele tovar. Vipavskega okrožja

sekretarka tovarišica Zmaga,

tretje mesto so zavzele tovar. Baškega okrožja

sektretarka tovarišica Ivanka,

četirto mesto so zavzele tovar. Tolminskega okrožja

sekretarka tovarišica Nadja,

peto mesto so zavzele tovar. Pivškega okrožja

sekretarka tovarišica Katja,

šesto mesto so zavzele tovar. Briškega okrožja.

Tem okrožjem izrekamo vse priznanje z željo, da so je delo in požitvoválnost se stopnujejo. Vsa omenjena okrožja dobe razpisano nagrado.

Pokrajinski odbor SPŽŽ za Primorsko.

B A Š K O O K R O Ž J E.

je dosedaj dvignilo in vzgojilo največ tovarišic, katere danes vestno vrše svoje funkcije na odgovornih mestih v OF, NOO in gospodarskih komisijah.

Naj bo zgled vsem ostalim okrožjem!

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Pokrajinski odbor SPZŽ za Primorsko

USPEHI V NABIRALNEM MESECU.

V nabiralnem mesecu od 8. feb. do 8. marca so primorske žene in mladina ponovno pokazali neizmerno ljubezen, do svoje Narodno osvobodilne vojske in predanost - naši sveti borbi. Saj je samo SPZŽ organizacija v tem mesecu nabrala: 2230 kg prepečenca, 276 bele moke, 203 kg marmelade 308 kg sladkorja, 91 kg masti, 276 kg masla, 292 kg slanine, 127 litrov olja, 52 kg medu, 447 kg keksov, - 839 kg suhega sadja, 481 litrov žganja, 61 kg sira, 11132 jajc, 30 litrov likerja, 489 škatlic cigaret. Prostovoljnih prispevkov so nabrale Lit 120524 in za ta znesek - kupile sanitetni material. Poleg tega blaga pa je tudi mladina nabrala ogromno materijala. Del tega blaga smo poslali bolnom tovarišem preko stare meje, ki je nekoč ločila primorske žene in mladino od ostalih jugoslovan-skih žena in mladine, ostalo pa smo oddelili v bolnice - na ozemlju primorske Slovenije.

Našim partizanom bo pomoč in ljubezen primorskih žena in mladine ostala vedno v toplém spominu.

Anica.

Tovarišici Andreji v spomin

Pomlad prihaja. Lepo pomladansko sonce nas ogreva, ogreva pa nas tudi svetla misel, da se bližamo svobodi.

Toda mene je zbolelo v dno duše ob vesti, da Te ni več. Bežno so mi preletele misli vso dobo, odkar smo se poznali. Bila si vseskozi vdana in požrtvovalna v naši stvari. Že v otroški dobi si okušala marsikaj grenkega. Ko pa si začela spoznavati življenje samo, si odločno stopila na pot resnice in pravice, odločna si bila povsod. Zaradi svojega energičnega nastopa proti krivicam, ki so se Ti godile že pred razpadom Jugoslavije si bila priljubljena povsod. Če kot 16 do 17 letna si znala svetovati kjerkoli in kdorkoli. Ti je vprašal za svet. Bila si res tovarišica svojim sovrstnicam. Ko pa je rihrumel kruti okupator na naša sveta slovenska tla, pa si odšla, kakor tudi vsa družina (oče, mati, brat) v partizane. Nisi se ustrašila težkih borb. Vedno si bila vedrih lic tudi v najtežjih trenutkih.

Danes pa počivaš v miru. Padla si zadeta od sovražnika, kateri je čakal v zasedi in Ti vzel mlado življenje. Postala si žrtev zločincev. Tvoje telo počiva nekje v slovenski zemlji katero si tako ljubila. Tvoj duh pa živi in bi živel. To, kar si s svojimi besedami in dejanji učila svoje tovarišice in tovariše, pa ne bo nikdar uničeno. Tvoja smrt bo maščevana! Maščevana bo, kakor tudi vsi, ki so dali svoja življenja za svobodo.

Čast svobode pripada tistim, ki so dali življenje za njo. Tudi Ti si že med njimi, zato ne boš nikdar pozabljena.

Marica - partizanka.

Tovarišica Andreja je bila 18 mesecev v brigadi "Tomšiča" potem je bila poslana na teren na Gorenj

sko in bila članica pokrajinskega odbora za Gorenjsko. Komaj dva meseca je bila na Gorenjskem pa je postala žrtev hitlerjevskih banditov.

(Opomba uredništva)

Zanimive drobtinice.

Dne 19. in 20. februarja je prvič zasedal slovenski parlament. V slovenskem parlamentu je bilo do sedaj 120 poslancev, med njimi 10 tovarišic. Sedaj se bo po številu delegatov povečalo na 180 članov. Mi Primorci bomo poslali še 20 delegatov, ki nas bodo zastopali in v našim imenu soodločili pri izgradnji nove narodne oblasti in slovenske državnosti v federativni Jugoslaviji.

oooooooooooo

Med ostalimi odloki, ki jih je izdal parlament, je odlok o ustanovitvi verske komisije. Njena naloga je dvojna:

Prvič naj postavi in poslovanje verske komisije ponovno zjamči nemoteno bogočastje in polno uveljavljanje verske svobode, drugič pa naj verska komisija urejuje vsa vprašanja med slovensko narodno oblastjo in cerkvijo. Verska komisija bo sestavljena na polovico iz duhovnikov, na polovico pa iz laikov. Imenuje naj jo predsedstvo Slovensko Narodno Osvobodilnega Sveta.

oooooooooooo

Naš slovenski parlament se imenuje Slovenski Narodno Osvobodilni Svet (SNOS)

oooooooooooo

Jugoslovanski parlament se imenuje: ANTIFAŠISTIČNO VEČE NARODNOG OSLOBODJENJA JUGOSLAVIJE ali PROTIFAŠISTIČNI SVET NARODNE OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE (AVNOJ).

Vse, kar sklene AVNOJ potem izvrši vlada, ki se imenuje NKOJ – NACIJONALNI KOMITET OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE –. Torej preko vlade jugoslovanski parlament uresničuje svoje zakone.

oooooooooooo

Na prvem zasedanju slovenskega parlamenta je bilo izvoljeno Predsedstvo SNOS –a. Kadar parlament ne zaseda, ima vso previco odločati v njegovem imenu Predsedstvo. V Predsedstvo je bil izvoljen ves dosedanji – 100F. Za enajstega člana pa je bil izvoljen naš tovariš France Bevk. Člani predsedstva so sedaj: Josip Vidmar, predsednik; Edo Kardelj, podpredsednik; Edvard Kocbek, podpredsednik; Jože Rus, podpredsednik, Boris Kidrič sekretar; France Bevk. Dr. Marijan Breclj, Franc Leskovšek, Tone Faifar, Polič Zoran, Franc Lubej.

oooooooooooo

Ko so Rusi prišli v Ukrajino so jih ljudje sprejemali z nepopisnim navdušenjem. Po vseh cerkvah so zvonili zvonovi, ljudje so se zbirali in z duhovniki prirejali častne sprejeme našim slovanskim bratom.

oooooooooooo

Vsi dosedanji Hitlerjevi pomagači se izmikajo od Nemčije. Madžarski, romunski in bolgarski oficirji vodi jo razgovore z našim maršalom Titom.

oooooooooooo

Naše srčno razmerje do zaveznikov je bilo več kot jasno poudarjeno v zadnjem Churchillovem govoru, katerega večji del je bil posvečen novi Jugoslaviji. Vsi znaki kažejo, da se z naglimi koraki blizemo uradnemu priznanju nove jugoslovanske vlade. To pa pomeni popolno zmago našega osvobodilnega boja.

oooooooooooo

Tovarišice nam pišejo

Prihod naših:

Bil je lep, prav krasen jesenski dan, eden onih, po katerih smo tako dolgo hrepeneli. Bila sem zaposlena pri domačem delu, ko slišim na spodnji cesti veselovriskanje. Seveda stečem takoj ven in kaj opazim: Po cesti hitijo kamijoni in na njih vihra naša trobojka z rdečo peterokrako zvezdo. Po njej sem takoj spoznal, da so to naši partizani, osvoboditelji, ki prihajajo. Tekla sem jim naproti in se pridružila nestekim in navdušenim pozdravom. Na naših obrazih se je razlila radost, prepolni smo bili sreče, ko smo pozdravljali naše hrabre borce, saj je bil to dan za nas najlepší v življenju, dan, ki smo ga težko pričakovali po tolikih letih trpljenja in tlačenja pod fašističnim jarmom. Bila sem prav zamaknjena, ko sem gledala pravič v svojem življenju naše trobojnice, ki so plapolale na vozilih. Nepopisno je bilo veselje in hvaležnost do borcev in osvoboditeljev naše tužne, od vedno zašušnjene slovenske domovine.

Ko se je avtokolona ustavila, sem stekle domov, v kléti pograbila nekaj steklenic vina, nekaj cigaret, kar je bilo rpi rokah, in ponela našim fantom. Pa ni sem bila sama pri tem. Bilo nas je že polno vseokrog in vsaka je kaj prinesla, da bi bil sprejem čimboljši slovesen in da pokažemo našim tovarišem, da smo in hočemo sodelovati z njimi v borbi za osvoboditev naše domovine. Nazdravile smo našim fantom in takoj se je pričel prisrčen tovariški pogovor, kateri bi se zavlekel, da jih ni klicala dolžnost.

Ostale pa smo, ko je na poziv komandanta takoj minila vsa razigranost in v trenutku so bili vsak na

svojem mestu.

Zvečer so pridrveli švabi, vnel se je bij in naši so se umaknili pred silo.

Toda naša srca so osvobojena od tistega dne in me jih vsak dan čakamo, ker oni se vrnejo in dolgo ne bote ga, a tedaj ne bo več švabske sile, da jih prežene, strti in premagani bodo Švabi in švabobranci. Tudi moj sinko me vedno sprašuje, kdaj bo zopet nosil na kapi rdečo - zvezdo kot one dni. Tolažim ga, naj potrpi še mlo, da se povrnejo naši fantje, ki mu rpinesejo lepo rdečo zvezdo in nam vsem skupaj bo tedaj zasijalo sonce svobode.

Brkinjka - Alenka.

Obisk v naši partizanski šoli.

Smo v lepi Vipavi. Kmetje pridno delajo na polju. Vas je vse na nogah in veselo pozdravlja novodosle partizane. Vsaka mati si želi videti svojega sina - partizana. Čujejo se klici: "Živele naše vojske!", "Živel maršal Tito!" Posebno glasni so otroški klici, ki prihajajo iz šole. Otroci dvigajo pesti, pozdravljajo, pojejo partizanske pesmi, so veseli in prešerni. Šli smo v šolo, svobodno slovensko šolo, da vidimo "mlade partizane". Kakor se otroci sami imenujejo. "Smrt fašizmu", "svoboda narodu"! zori iz mladih grl.

Vsi so obmolknili. Vse mlade oči so uprte v ne partizane, ki se borimo tudi za slovensko šolo. Kakšna razlika med fašistično in našo slovensko šolo. Preje samofašistična gesla in italijansko zaničevanje vsega, kar je slovenskega. S kakšnim veseljem prihajajo otroci v našo partizansko šolo, posebno oni, ki so že obiskovali fašistične šole.

V razredu je vladala izredna živahnost. Ko je tovarišica učiteljica vprašala, kdo zna to ali pno, so se dvignile vse mlade ročice. Vsi hočejo deklamirati, čitati, pripovedovati i. t. d. Vsi nam molijo v roke svoje zvezke. Vsi

nam hočejo nekaj povedati o naši borbi, o partizanskem življenju in o tovarišu Titu. Ko pa smo vprašali, če znajo za peti kakšno partizansko pesem, so vstali in začeli "Svobodna Jugoslavija". Naši otroci se izživljajo v partizanski pesmi in jo tudi živajo. Sodelujejo z deklamacijami, ter pevskimi zbori na raznih mitingih. Pon kj se že ustanovljajo otroške gledališke skupine. V šoli vlada prav posebno domačnost, prisrčnost, živahnost in stroga resnost. Vsi so pazljivi in delavni. Smov je vzeta iz otrokovega življenja in njegove neposredne bližine. Isto kar se govori po naših vaseh, prav o tem se uči tudi v šoli. Učenci se dnevno seznanjajo z našo narodno osvobodilno borbo. Tu di oni hočejo doprinesei nekaj k naši zmagi, zato zbirajo orožje municijo, hrano, so v službi kot kurirji i. t. d. Partizanom so vedno na uslugo, vršijo celo obveščevalno službo. Poznajo prav dobro naše hrabre komandante, mučenike, tu di vedo mnogo povedati o Osvobodilni fronti. Človek je kar presenečen, ko ti pove o zadnjem mitingu, kjer je govoril naš tovariš Bevk.

Po končanem pouku gredo na polje in vedo, da morajo trdo delati za očeta, brata - partizana. V vasi smo videli mnogo otrok, toda bili smo začudeni, ker smo jih videli prav vsakega pri svojem delu.

Miha - partizan:

Dragi tovariš Milan!

Prav lepa Ti hvala za izrečeno mi sožalje. Ne morem Ti kako me je zadela nepričakovana vest o mojih ljubih otrocih. Kakor prikovana sem obstala, ko sem prečitala pismo - od neke tovarišice iz moje vasi. Prečitam enkrat, nisem mogla verjeti svojim očem. Jeli mogoče to, jeli resnica, kar pred seboj vidim, da sem naenkrat ob tri, mni drage in najljubše osebe?

Z veseljem sem jih odpravljala v to našo sveto borbo, kakor na ženitnino, in tudi sami so šli navdušeno. In res so šli na ženitnino, s katere se ne bodo nikdar vrnili.

Prepričana sem bila, da se vsi ne bomo vrnili, da bi bila prevelika sreča za vse, če bi uživali zlato svobodo v taki družinici, kakor je bila preje. Toda, da me bo tako velik udarec neenkrat zadel, se tudi nisem mislila.

Včeraj sem praznovala obletnico, ko so mi prokleti fašisti ubili moža. Padel je kot nedolžna žrtev fašističnih zverí. Sedaj zopet vest, da so me zapustili obe hčerki in sinko. Težko je, materino srce je premehko, da mi ne bi oči zalile grenke solze. Zakaj ne bi rajši mene zagrebli, kakor mladi rod, ki se bori za boljšo bodočnost in bi v naši sveti borbi lahko še mnogo doprinesli.

Toda v zavesti, da brez žrtv ni svobode bom; prenesla tudi to najtežjo preizkušnjo in s svojim delom masčevala svoje žrtve in žrtve vsega našega naroda.

Da so bili pridni borci vam tudi samo iz lastnih izkušenj in to me tudi krepi in mi je v veliko zadoščenje.

Prav prisrčno vam hvala, tovariši, ki sočustvujete z menoj. Nadomestite s svojim pomnoženim delom moje - pridne ljube in nepozabne otroke, zlate moje hčerke in sinkota, ki je šele šestnajst let star šel v tako hude boje.

Tudi te žrtve bodo maščevane in iz krvi rdeče mladih partizanov bo vzkalila roža svobode.

Najlepše pozdrave od zelostne

Mamce.

Naša mamca je najstarejša partizanka na Primorskem. Rodom je iz Vipavskega. V narodno osvobodilnem boju je žrtvovala dve hčerki in sina uničili so ji dom in ubili moža. Toda naša mamca ne kloni. Z delom čemaščevati žrtve svojih otrok in moža.

Take matere naj nam bodo za vzgled vsem!

oooooooooooooooo

PRAZNIK BORBENIH ŽENA .

=====

Velike priprave so se vršile za dostojno proslavo 8. marca. Žene so delale napise in zastavice, vestno so sodelovale v nastopih, samo da bi praznik žena lepše proslavile. A glej smolo! Ko je bilo vse pripravljeno, so nenkrat prišli skozi vas Nemci in preprečili na daljne priprave. Vendar nam dobre volje niso vzeli. Da ravno smo bile že v dvomu ali se bo miting mogel vršiti ali ne, smo vseeno vse pripravile. Dvorana je bila že zelo okusno okrašena ko je zopet prišla vest da se vasi bliža sovražnik in morale smo vse zopet podreti. Ker pa potem k sreči Nemci le niso prišli, se je vršil miting, čepravno nekoliko kasneje zvečer. Udeležba je bila presenetljivo obilna. Prelep vtis na vse navzoče je napravila nova zastava baskega odbora SPZZ, katero je nazvala tajnica Fanica in z lepim nagovorom predala tovarišici Metodi v varstvo. Ta je obljubilo, da bo zastavo čuvala in branila, če treba tudi z življenjem.

Sledila je himna "Naprej zastava slave", katero so vsi navzoči stoje zapeli. Tovarišica Marija je nato govorila o pomenu 8. marca za slovenske žene in se spominjala tudi pri tem naših ruskih sester. Nato je tovarišica Greti z globokim čustvom deklamirala "Velikonočno" od Simona Gregorčiča, ki je marsikateremu izvabila solze v oči. Mala Milojka je potem zelo srčkano podala pesemco "Slovenka sem". Govorila je za tem tovarišica Francka o težavah slovenske žene in matere pod fašističnim okupatorjem. Sledila je deklamacija "Domovina", ki je zelo deklamirala tovarišica Ivica. V naslednjem govoru tovarišice Majce smo slišali o pravicah in dolžnostih slovenske žene. Najlepša točka pa je bila spevoigrisca "Perice", ki je zbrano poslušalstvo izredno navdušila. Med odmori je žen

ski zbor prepeval partizanske pesmi. Sledila je prost zabava s plesom. Medtem so žene pripravile navzočim - tovarišem partizanom majhen prigrizek.

Razpoloženje je bilo odlično in zelo zadovoljni so se kasno v noč gostje razšli. Splošna želja vseh žensk pa je, da bi se tako prijetni večerji večkrat ponavljali.

Majca.

Proslava rojstnega dne maršala Tita.

V veseljem pričakujemo naše narodne praznike. Tak dan je bil za nas peti marec, rojstni dan maršala Tita. Ta dan je bil za nas ves velik praznik. Na predvečer so zgoreli kresovi na hribih. Veselje je bilo - gledati našo mladino, s kakšnim navdušenjem je nosila skupaj drva za kresove. Tudi petletni otroci so pri tem sodelovali s takim navdušenjem, da jih je bilo - veselje videti rekli so da mora biti kres tako velik da ga bo videti čez gore v Bosno. Tako blizu se jim zdi Bosna čeprav so majhni, čutijo, da je maršal Tito naš najboljši oče zato je tako blizu naših src.

Popoldne je mladina izročila krasno zastavo brigade "Srečka Kosovel". Zvečer smo priredili miting, udal žili so se ga tudi bližnji tovariši partizani. Tovariš iz okrožja je opisal življenje in neumorno delo maršala Tita. On nas ni zapustil, ostal je med nami na naši zemlji, ustvaril je našo zmigovito vojsko, in se skupno z narodom podal v boj za rešitev naroda in njihovo boljšo bodočnost.

Naj živi naš slavn vojskovodja maršal Tito
Živela naše slavna vojska!

Goriške žene - Tanja.

Nekoč in danes.

Ko čitam zdaj našo ljubo "Slovenko" in Našo ženo še moje misli nehote povračajo k času, ki niti ni oddaljen, ko je v naši Primorski se vladal povsod italijanski fašizem.

Kako smo tistikrat skoraj v trepetu kaj čitale, ko smo vse skrivaj prenašale, delale v torbicaх skrivne predelčke, da nas ni zasledil tiran. Zbirale smo se največkrat tam v gos-du, prihajale med naše hrobre borce, naše partizane in najlepše ure smo doživljale med njimi. Zdelo se nam je, da že živimo novo življenje. Čeprav smo vedele, kako je naporno in trpljenje polno njihovo življenje, smo jim zavidale. Zavidale smo jim prostost, tisto čisto ozračje duha, ki je vladalo med njimi in je bilo iz vseh, kdar so spregovorili. Ponašale smo jim s pritojenim glasom – to so bile besede, ki so do takrat ležale neizražene v globini naših src. Bile so besede neizmerne ljubezni do tlačeneга človeštva do rodne grude. Kako so jim žarele oči, kako so nam vlivali pogum, kako smo iz njih črpali vir moči za nadaljnje delo. Nikdar ni bilo iz njihovih ust grenkega govorjenja, nikdar pritožbe. Vedno so dejali, da jim gre dobro, da imajo vsega v izobilju. Ne smo pa vedele, da spijo često brez odeje v mrazu, snegu in dežju, da morajo vsak drobec hrane težko prinašati, da često več dni nimajo vode. Same smo so predstavljale, kaj vse prenašajo zato smo jim skušale vsaj nekoliko olajšati to trpljenje. Pripravljale smo zanje kar smo le mogle. Povsod so bile sovražne straže in težko smo kaj iztihot pile. Na desno in levo od hiše policijo, per korakov proč karabinerj. Vedno so nas opazovali, vsako torbo pretaknili? A vseeno smo jim pogosto marsikatero zagodile. Doma smo vse pripravile in odnesle našim partizanom, kateri so bili zelo zadovoljni naših daril. Ko sem se vračala domov me je policijski maršal vrhu vsega se lepo pozdravil.

vil "buona sera"

Nekoč pa smo jih še lepše potegnili. Bili smo skoraj obkoljeni od sovražnih straž, ko sta zvečer dva ju naška partizana, stopila v našo hišo. Priti do nas je bilo zelo nevarno, a drzba mladeniča še nista nikogar ~~u-~~strašila. Niti pet metrov od naše hiše oddaljeni policist je prepeval, partizana sta ga poslušala. Ko sta po večerjalo sta spala do štirih, potem pa odšla? Kamijon-policije po eni strani, onedva pa po drugi strani. In to še ni zgodilo samo enkrat. Kolikokrat smo pred kasarno trosile letake, zjutraj pa smo slišale prav v našo hišo kako je komendant razsojal nad stražarji, češ kako stražijo.

Lahko bi opisale še več takih podobnih primerov, a hotela sem samo pokazati razliko med tistim časom – in današnjim dnem. Čeprav je še okupator med nami, še prav nam še, kamor pride prinaša gorje, vendar danes lažje dihamo in uspehi naše vojske nas navdajajo z veseljem in opravičenim ponosom. Danes imamo našo vlado, našega vojskovedjo maršala Tita, imamo naše prireditve in mitinge, našo literaturo lahko nesemo v vsako hišo, na sredi vasi prepevamo partizanske pesmi, prirejamo – veselice, imamo šole. Lepe uspehe smo dosegli, a da bomo dosegli tako zaželeno popolno svobodo, se hočemo posebno ma žene se bolj potruditi, hočemo biti res vredne – naših sinov, mož in bratov, ki bijejo končni boj z legendarnim junaštvom. Hočemo pokazati celemu svetu, da smo vredno odgovorile na klic velikega ruskega naroda, ki nam je dalo v tej borbi tudi vse upore.

A l e k s i j a .

Partizanska koráčnica

Vstali z zemljè smo kot vstane vihar
strnili vrsto tesneje za udar
groženj nam tujčevih prav nič ni mar
nosi na krilih sveta nas požar.

Dom naš razbit je in zemlja steptana
polja uničena, žetev požgana.
Sreča je strta svoboda izdana,
žena, družina v tujino izgnana.

Naše ravnine je kri orosila,
naše potoke je kri napojila.
Ogenj in meč nas ne bosta zlomila,
kletev nam srca je ojeklenila.

Dokler poslednji ne izgine sovrag,
znova posvečen domači ni prag,
dokler ni tujec uničen in strt,
iščemo boja, preziramo smrt.

M.M.

TEHNIKA "ŠPIK"

=====

